

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษา
พนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
THE ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN
THE PHANOMDONGRAK EDUCATIONAL MANAGEMENT NETWORK UNDER
THE SURIN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

อลิสา อินทร์สุข¹ วิรลพัชร วงศ์วัฒนเกษม²

วิทยาลัยนครราชสีมา

Alisa Insook¹ Wiralaphat Wongwatkasem²

Nakhonratchasima College

Corresponding Author E-mail : 6704030302074@nmc.ac.th, wiralaphat@nmc.ac.th

(Received : 12 December, 2025; Edit : 15 December, 2025; accepted : 17 December, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 2) เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่งและระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวน 146 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่งและระดับการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ผู้บริหารสถานศึกษา, ภาวะผู้นำทางวิชาการ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of academic leadership of school administrators in the Phanomdongrak Educational Management Network under the Surin Primary Educational Service Area Office 3, 2) to compare the level of academic leadership of school administrators in the Phanomdongrak Educational Management Network under the Surin Primary Educational Service Area Office 3, classified by position and educational level. The sample group used in the research was 146 school administrators and teachers. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan table and stratified random sampling was employed. The instrument used was a 5-level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.67 - 1.00 and a reliability value of the entire questionnaire of 0.86. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and t-test

The research results found that

1. The academic leadership of school administrators in the Phanomdongrak Educational Management Network under the Surin Primary Educational Service Area Office 3, overall at a high level.

2. The comparison of opinions toward the academic leadership of school administrators in the Phanomdongrak Educational Management Network under the Surin Primary Educational Service Area Office 3, classified by position and educational level, was overall significantly different at the 0.05 statistical level.

Keywords : School Administrators , Academic Leadership

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทในทุกมิติของชีวิตมนุษย์ การศึกษาในยุคปัจจุบันจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Transfer) เท่านั้น แต่ยังต้องมุ่งเน้นการสร้างทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนให้พร้อมเผชิญกับโลกอนาคต เช่น การคิดเชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (Lifelong Learning) สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นรากฐานของสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ที่นำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาในฐานะปัจจัยหลักของการพัฒนาประเทศ จึงได้จัดทำ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) เพื่อเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งหนึ่งในยุทธศาสตร์หลักคือ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เพื่อยกระดับคุณภาพของคนไทยให้มีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล ในบริบทนี้ การศึกษาไม่เพียงแต่ต้องพัฒนาเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้ให้ทันสมัยเท่านั้น แต่ยังต้องพัฒนาระบบการบริหารจัดการในระดับสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาในระดับปฏิบัติการ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีทำให้บทบาทของระบบการศึกษาเปลี่ยนไปจากอดีตอย่างมีนัยสำคัญ ไม่เพียงต้องผลิตกำลังคนที่มีความรู้เท่านั้น แต่ยังต้องผลิตผู้ที่มีทักษะการคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหา ความสามารถในการปรับตัว และความรับผิดชอบต่อสังคม ประเทศไทยจึงได้วางกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะยาวที่ต้องการเปลี่ยนผ่านสังคมไปสู่ความเป็นประเทศพัฒนาแล้วภายในกรอบเวลา ข้อเรียกร้องนี้ทำให้ภาคการศึกษาจำเป็นต้องปรับบทบาททั้งในระดับนโยบายและการปฏิบัติ หนึ่งในปัจจัยกำหนดความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงคือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560)

ภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นการบริหารจัดการของผู้บริหารในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาการเรียนการสอน การนิเทศติดตามผลการเรียนการสอน การให้ความสนใจความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริมพัฒนาบุคลากร และการสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ภาวะผู้นำยังเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสามารถของบุคคล เพราะผู้นำที่มีประสิทธิภาพนั้นจะสามารถนำหรือจูงใจบุคคลอื่นให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมมาพัฒนาความเป็นเลิศทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยแนวทางสำหรับการพัฒนาความเป็นเลิศของสถานศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานของสถานศึกษา การเตรียมสื่อที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามการสอนของครู การเป็นผู้อำนวยการหรือคอยประสานงานภายในสถานศึกษา และการส่งเสริมสัมพันธ์ภาพของบุคลากร Wildy and Dimmock (1993)

ผู้บริหารสถานศึกษาคือผู้นำทางการบริหารที่ใกล้ชิดกับครูและนักเรียนมากที่สุด มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ การปฏิบัติหน้าที่ในยุคดิจิทัลจึงจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการบริหารที่ครอบคลุมทั้งด้านการจัดการ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การพัฒนาครู และการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรทางการศึกษาทำงานร่วมกัน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2553) ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะต้องสามารถทำงานร่วมกับครูได้อย่างใกล้ชิด กระตุ้นและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยเน้นการร่วมมือ แนะนำ และประสานงานในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในเชิงปฏิบัติภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสามารถแสดงออกได้หลายรูปแบบ เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์ทางการเรียนรู้ของโรงเรียนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ การจัดทำแผนพัฒนาการเรียนรู้และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง การสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมการพัฒนาครู การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารและการเรียนรู้ และการประเมินผลและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งเป็นดัชนีตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการจัดการศึกษา พบว่าผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2567 ของเครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยเฉลี่ยแล้วนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์การประเมิน จำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาค่อนข้างสูงซึ่งปัญหาที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตกต่ำนั้นก็คือการวางแผนการบริหารงาน และการดำเนินการของงานวิชาการและที่สำคัญผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีคุณสมบัติเฉพาะด้านวิชาการมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพราะงานวิชาการนั้นเกี่ยวข้องกับทุกกิจกรรมที่อยู่ในแผนพัฒนา การจัดการศึกษาในแต่ละโรงเรียน จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้ดีขึ้น ครอบคลุมผู้เรียนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการ และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษาแก่ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครอบคลุมทุกโรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 2568)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการทั้งหน่วยงานสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และนำไปใช้วางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาศึกษาให้มีศักยภาพในการบริหารงานวิชาการซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีคุณลักษณะตามจุดหมายของหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่งและระดับการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ตามแนวคิดของ Krug (1992: 53) ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน แสดงดังภาพ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

1. ตำแหน่ง
 - 1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.4 ครูผู้สอน
2. ระดับการศึกษา
 - 2.1 ปริญญาตรี
 - 2.2 สูงกว่าระดับปริญญาตรี

ตัวแปรตาม

- ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน
1. ด้านการกำหนดพันธกิจ
 2. ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน
 3. ด้านการนิเทศการสอน
 4. ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน
 5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อเครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 แตกต่างกัน
2. บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อเครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ปีการศึกษา 2568 ประกอบด้วย 17 โรงเรียน จำนวน 232 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 146 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตำแหน่ง และระดับการศึกษา
 - 1.1 ตำแหน่ง จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย
 - 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2) ครูผู้สอน
 - 1.2 ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย
 - 1) ระดับปริญญาตรี
 - 2) สูงกว่าระดับปริญญาตรี
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ตามแนวคิดของ Krug (1992: 53) ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้
 - 1) ด้านการกำหนดพันธกิจ
 - 2) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน
 - 3) ด้านการนิเทศการสอน

- 4) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน
- 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ตำแหน่ง และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษา พนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษา พนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ตามแนวคิดของ Krug (1992: 53) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553: 74 – 84)
3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยดำเนินการพัฒนาแบบสอบถามมาจาก กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565) ได้จำนวนแบบสอบถาม 50 ข้อ
4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค (IOC : Index of item objective congruence) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
7. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในโรงเรียนอนุบาลปราสาท อำเภอปราสาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
8. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 50 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.86
9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 146 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่งและระดับการศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ บุญชม ศรีสะอาด (2553) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง และระดับการศึกษาโดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการกำหนดพันธกิจ	4.04	0.47	มาก	4
2	ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	4.14	0.39	มาก	2
3	ด้านการนิเทศการสอน	3.95	0.41	มาก	5
4	ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของ นักเรียน	4.10	0.36	มาก	3
5	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ การสอน	4.18	0.31	มาก	1
ภาพรวม		4.08	0.25	มาก	

จากตาราง 1 แสดงว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D.= 0.25) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน ($\bar{X} = 4.18$, S.D.= 0.31) รองลงมาคือ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.39)

ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X} = 4.10$, S.D.= 0.36) และด้านการกำหนดพันธกิจ ($\bar{X} = 4.04$, S.D.= 0.47) ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการสอน ($\bar{X} = 3.95$, S.D.= 0.41)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการกำหนดพันธกิจ	4.02	0.32	4.05	0.49	-0.23	.813
2	ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	4.37	0.35	4.09	0.38	3.25*	.001
3	ด้านการนิเทศการสอน	4.19	0.44	3.90	0.38	3.21*	.002
4	ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	4.47	0.19	4.02	0.34	6.20*	.000
5	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน	4.16	0.26	4.18	0.32	-0.24	.810
ภาพรวม		4.24	0.21	4.05	0.25	3.52*	.001

*p ≤ .05

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการกำหนดพันธกิจ และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปริญญาตรี		สูงกว่าระดับปริญญาตรี		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการกำหนดพันธกิจ	4.03	0.49	4.08	0.37	-0.54	.584
2	ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	4.10	0.38	4.28	0.38	-2.26*	.025

3	ด้านการนิเทศการสอน	3.90	0.39	4.13	0.42	-2.84*	.005
4	ด้านการกำกับติดตาม	4.02	0.35	4.36	0.29	-4.78*	.000
	ความก้าวหน้าของนักเรียน						
5	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน	4.19	0.29	4.13	0.37	0.96	.334
ภาพรวม		4.05	0.25	4.20	0.23	-2.88*	.005

*p ≤ .05

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ผลการเปรียบเทียบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการกำหนดพันธกิจ และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และด้านการกำหนดพันธกิจ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการสอน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการกระตุ้นให้ครูนำผลการนิเทศมาพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ครูรายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนแก่นักเรียนและผู้ปกครองทราบ และมีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารยุคใหม่ที่มุ่งเน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทางการบริหารด้านวิชาการได้อย่างชัดเจน มีความสามารถในการวางแผน ส่งเสริม สนับสนุน และนิเทศงานวิชาการ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของผู้บริหารในการเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องแนวคิดของ ชั่วทิพย์ ที่สุกะ (2564) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการนำความรู้วิธีการ เทคนิคบริหารมาปรับใช้ ในการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การเสริมสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาครู และการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Krug (1992) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน โดยผู้บริหารต้องปฏิบัติภาระงานหลัก 5 ด้าน ได้แก่ การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน การจัดการหลักสูตรและการสอน การนิเทศการสอน การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ การปฏิบัติภาระงานเหล่านี้ทำให้ผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทางการบริหารด้านวิชาการได้อย่างชัดเจน สนับสนุนและพัฒนาครูผู้สอน ตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การติดตามความก้าวหน้าและการนิเทศการสอนช่วยให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการกำหนดพันธกิจ และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน

ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาย่อมมีอำนาจในการตัดสินใจเชิงนโยบายและวิสัยทัศน์ที่กว้างกว่า ทำให้ต้องแสดงภาวะผู้นำในมิติที่แตกต่างกันออกไป เช่น การสร้างวิสัยทัศน์และพันธกิจทางวิชาการ ครูผู้สอนอาจมุ่งเน้นไปที่การขับเคลื่อนและปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้รับมอบหมายมากกว่า สะท้อนให้เห็นว่าตำแหน่งหรือสถานะที่ต่างกัน มีผลต่อการรับรู้ภาวะผู้นำทางวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 เมื่อเปรียบเทียบตามสถานภาพ และตามอำเภอที่โรงเรียนตั้งอยู่ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพล ธิตา (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 เมื่อเปรียบเทียบตามตำแหน่งปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายการจัดการศึกษาพนมดงรัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการกำหนดพันธกิจ และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ การสอน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน อาจมีทัศนคติที่ต่างกัน หรือมีความสนใจคนละด้าน จึงทำให้มองภาพรวมเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 เมื่อเปรียบเทียบตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญมาศ แดงสีดา (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 เมื่อเปรียบเทียบตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรพัฒนาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยจัดห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ให้มีความสะอาด ปลอดภัย เพื่อให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่เรียนรู้และดึงศักยภาพสูงสุดของตนเองออกมา
2. ควรส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ด้านการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการนิเทศที่ประสบผลสำเร็จ หรือการนิเทศแบบ “เพื่อนช่วยเพื่อน” (Peer Coaching) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูอย่างเท่าเทียม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดโรงเรียนและประสบการณ์การทำงาน เพื่อให้ได้แนวทางพัฒนาที่เหมาะสมและสามารถนำไปปรับใช้ในการวางแผนบริหารจัดการบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนและประสิทธิภาพการทำงานของครู เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศ กำกับและติดตามให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
3. ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมในการวางแผนบริหารทรัพยากรบุคคลระดับเขตพื้นที่และสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ข้าวทิพย์ ทีสุภะ. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชลนิชา ศิลาพงษ์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณัฐพล ธิตา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.
- ธัญญา มาศแดงสีดา. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. (2568). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. สุรินทร์ : ม.ป.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2553). การบริหารการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Krug, R.E. (1992). Leadership and performance beyond expectations. New York : Free Press.
- Wildy, H., and Dimmock, C. (1993). Instructional leadership in Primary and Secondary Schools in Western Australia. Journal of Educational Administration. 31(2) : 43-62.